

การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
(หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
The Evaluation of the Doctor of Philosophy Program in
Teaching Thai Language (New Curriculum 2020),
Faculty of Education, Silpakorn University

บุษบา บัวสมบุญ (Busaba Buasomboon)*

กิงกาญจน์ บุรณสินวัฒนกุล (Kingkarn Buranasinvatanakul)*

พินพนธ์ คงวิจิตร (Pinpon Kongwijit)*

ยรรยงค์ ลิกษะฤทธิ (Yanyong Sikkharit)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรดังกล่าวฉบับปี พ.ศ. 2568 การประเมินหลักสูตรใช้รูปแบบ CIPPI Model ของ Stufflebeam ประกอบด้วยการประเมิน 5 ด้าน ได้แก่ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพื้นฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทยมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกด้าน และได้แนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร ประกอบด้วย 1) การคงรักษาจุดแข็งของหลักสูตรเดิม 2) การปรับปรุงรายละเอียดหลักสูตรในส่วนที่ควรพัฒนา เช่น ปรับปรุงคำอธิบายรายวิชา และ 3) การพัฒนาระบบบริหารจัดการหลักสูตร เช่น การติดตามนักศึกษาทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด

คำสำคัญ หลักสูตร, การประเมินหลักสูตร, ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, การสอนภาษาไทย

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** อาจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

This research aimed 1) to evaluate the Doctor of Philosophy Program in Thai Language Instruction (New Curriculum 2020), Faculty of Education, Silpakorn University, and 2) to study guidelines for improving the program for the revised version in 2025. The curriculum evaluation employed Stufflebeam's CIPPI Model, comprising assessments in five areas: context, input, process, product, and impact. The instruments used were questionnaires and interviews with stakeholders of the curriculum. Quantitative data were analyzed using basic statistics, while qualitative data underwent content analysis. The results revealed that the Doctor of Philosophy Program in Thai Language Instruction was highly appropriate in all aspects. Guidelines for curriculum improvement included: 1) maintaining the strengths of the current curriculum, 2) revising curriculum details that need improvement, such as updating course descriptions, and 3) enhancing curriculum management systems, for instance, closely monitoring students' thesis progress.

Keywords Curriculum, Curriculum Assessment, Doctor of Philosophy, Thai Language Teaching

บทนำ

การศึกษาถือเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ โดยสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทหลักในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพตามความต้องการของสังคม (Sinlarat, 2011) ดังนั้นการกำหนดคุณลักษณะหรือความคาดหวังเกี่ยวกับบัณฑิตจึงเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาซึ่งนำไปสู่ความจำเป็นในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้และนำความรู้นั้นมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์งานด้านวิชาการและวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว หลักสูตรจึงถือเป็นแม่บทที่สำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสังคมและยุคสมัย (Srisa-ard, 2003) ด้วยเหตุนี้ หลักสูตรจึงจำเป็นต้องมีความเป็นพลวัต สามารถปรับเปลี่ยนไปตามบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง (Kaewurai, 2021) เนื่องจากหลักสูตรมีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติในฐานะเครื่องมือหลักในการพัฒนาคุณภาพของประชากรในอนาคต รวมถึงเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอน (Patphol, 2019)

อย่างไรก็ตาม การที่หลักสูตรจะสามารถบรรลุบทบาทและความสำคัญดังกล่าวได้นั้น จำเป็นต้องมีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การประเมินหลักสูตรจึงถือเป็นแนวทางสำคัญในการทบทวน ปรับปรุง หรือพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้กระบวนการประเมินหลักสูตรจะเป็นเครื่องมือช่วยในการตรวจสอบองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร เช่น วัตถุประสงค์ โครงสร้างเนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและ

ประเมินผล เพื่อวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้น (Sailektim, 2013) ข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวางแผนปรับปรุงให้หลักสูตรมีคุณภาพสูงขึ้น

ด้วยเหตุดังกล่าว การประเมินหลักสูตรจึงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งในการตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน สถาบันการศึกษา ตลอดจนสังคมและประเทศชาติในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นหลักสูตรระดับปริญญาเอกที่เริ่มใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2563 และกำลังจะครบรอบระยะเวลา 5 ปีในการใช้หลักสูตร คณะผู้วิจัยจึงเห็นควรให้มีการศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลของหลักสูตรทั้งหมด เพื่อนำผลมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563)
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2568)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การออกแบบการวิจัย

ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยด้วยการกำหนดแนวคิด กลุ่มประชากร และเครื่องมือวิจัย ดังต่อไปนี้

- 1.1 แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการประเมิน CIPPI Model ของ Stufflebeam มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่

- 1) การประเมินบริบท (Context Evaluation) เพื่อศึกษาความเหมาะสมของวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตร
- 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เพื่อศึกษาความเหมาะสมของทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการหลักสูตร
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร
- 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เพื่อศึกษาผลสำเร็จของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
- 5) การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของหลักสูตร

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ประชากร คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 7 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ ศิษย์เก่า นักศึกษาปัจจุบัน ผู้ใช้บัณฑิต ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ ศิษย์เก่า นักศึกษาปัจจุบัน ผู้ใช้บัณฑิต ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ รวม 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

1.3 เครื่องมือการวิจัย

1.3.1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร สำหรับประเมินทั้ง 5 ด้านของรูปแบบ CIPPI

1.3.2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร สำหรับเก็บข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการ 2 แบบ ได้แก่ การใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และ การใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบ CIPPI ประเมินองค์ประกอบ 5 ด้านของหลักสูตร โดยใช้แบบสอบถาม และสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย วิเคราะห์ด้วยสถิติและการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อประเมินหลักสูตรและหาแนวทางปรับปรุง ดังนี้

3.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามจุดประสงค์การวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563) ผู้วิจัยดำเนินการประเมินหลักสูตรโดยใช้ CIPPI Model มีผลการประเมินดังตารางต่อไปนี้

ด้าน	ประเด็นประเมิน	ผู้ให้ข้อมูล	<i>M</i>	<i>SD</i>	แปลผล
บริบท	ผลลัพธ์ที่คาดหวังของหลักสูตร	อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.89	0.24	มากที่สุด
		ศิษย์เก่า	5.00	0.00	มากที่สุด
		ศิษย์ปัจจุบัน	4.56	0.35	มากที่สุด
ปัจจัยนำเข้า	รายวิชา	อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.85	0.23	มากที่สุด
		ศิษย์เก่า	5.00	0.00	มากที่สุด
		ศิษย์ปัจจุบัน	4.61	0.47	มากที่สุด
	ระบบคัดเลือก	อาจารย์ประจำหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด
		ศิษย์เก่า	5.00	5.00	มากที่สุด

ด้าน	ประเด็นประเมิน	ผู้ให้ข้อมูล	M	SD	แปลผล
	คุณภาพอาจารย์	ศิษย์ปัจจุบัน	4.70	0.46	มากที่สุด
		อาจารย์ประจำหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด
		ศิษย์เก่า	5.00	0.00	มากที่สุด
		ศิษย์ปัจจุบัน	4.58	0.88	มากที่สุด
	สิ่งอำนวยความสะดวก	อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.75	0.38	มากที่สุด
		ศิษย์เก่า	5.00	0.00	มากที่สุด
		ศิษย์ปัจจุบัน	4.62	0.55	มากที่สุด
	ระเบียบข้อบังคับ	อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.72	0.44	มากที่สุด
		ศิษย์เก่า	5.00	0.00	มากที่สุด
		ศิษย์ปัจจุบัน	4.62	0.54	มากที่สุด
กระบวนการ	การจัดการเรียนการสอน	อาจารย์ประจำหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด
		ศิษย์เก่า	5.00	0.00	มากที่สุด
		ศิษย์ปัจจุบัน	4.59	0.67	มากที่สุด
	การวัดประเมินผล	อาจารย์ประจำหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด
		ศิษย์เก่า	5.00	0.00	มากที่สุด
		ศิษย์ปัจจุบัน	4.70	0.50	มากที่สุด
	สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.56	0.46	มากที่สุด
		ศิษย์เก่า	5.00	0.00	มากที่สุด
		ศิษย์ปัจจุบัน	4.64	0.66	มากที่สุด
ผลผลิต	ผลผลิต	อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.95	0.07	มากที่สุด
		ศิษย์เก่า	5.00	0.00	มากที่สุด
		ศิษย์ปัจจุบัน	4.78	0.37	มากที่สุด
		ผู้ใช้บัณฑิต	4.92	0.12	มากที่สุด
ผลกระทบ	ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต	ผู้ใช้บัณฑิต	4.92	0.08	มากที่สุด
	ความพึงพอใจ	ผู้ใช้บัณฑิต	5.00	0.00	มากที่สุด

2. ผลการศึกษาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2568)

ผลการศึกษาพบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรได้ให้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป ดังนี้

2.1 แนวทางที่ 1 การคงข้อมูลและรายละเอียดจากหลักสูตรเดิม

ผลการสัมภาษณ์ พบว่า หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563) มีคุณลักษณะบางประการที่ควรคงไว้ เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเป็นจุดเด่น ดังต่อไปนี้

2.1.1 การคงคุณสมบัติและความเชี่ยวชาญของคณาจารย์ประจำหลักสูตร เนื่องจากคณาจารย์ในหลักสูตรมีคุณสมบัติตรงกับสาขาวิชา กล่าวคือ คณาจารย์ส่วนใหญ่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาด้านการสอนภาษาไทย ทำให้สามารถถ่ายทอดวิชาความรู้ได้ตรงกับศาสตร์ที่สอน อีกทั้งยังเป็นผู้มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาเอก และมีตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป

2.1.2 การคงการลำดับรายวิชาในหลักสูตร เนื่องจากการออกแบบรายวิชาของหลักสูตรมีความน่าสนใจและทันสมัย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะวิจัยที่สามารถนำไปต่อยอดความรู้ได้ อีกทั้งการออกแบบรายวิชาในแต่ละภาคการศึกษาก็แสดงให้เห็นระดับของความลุ่มลึก กล่าวคือ ในภาคการศึกษาต้นเป็นรายวิชาพื้นฐานที่ผู้เรียนควรรู้ ส่วนในภาคการศึกษาปลายเป็นรายวิชาเฉพาะด้านที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความลุ่มลึกทางวิชาการมากยิ่งขึ้น

2.1.3 การคงการดำเนินการกิจกรรมนอกห้องเรียน เนื่องจากหลักสูตรมีการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนทั้งในรายวิชาและจัดเป็นโครงการเสริมหลักสูตร โดยเฉพาะโครงการบริการวิชาการ ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เป็นการเพิ่มประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เห็นผลได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

2.2 แนวทางที่ 2 การปรับแก้ข้อมูลและรายละเอียดจากหลักสูตรเดิม

ผลการสัมภาษณ์ พบว่า หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563) มีคุณลักษณะบางประการที่ควรปรับแก้หรือพัฒนาขึ้นจากหลักสูตรเดิม ดังนี้

2.2.1 การปรับคำอธิบายรายวิชา เนื่องจากคำอธิบายรายวิชาเดิมอาจไม่ชัดเจน เช่น ยังไม่ระบุผลลัพธ์ของการเรียน ระบุเนื้อหาที่ครอบคลุมศาสตร์ต่าง ๆ ให้มากขึ้น

2.2.2 การปรับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (Program-learning outcome) ของหลักสูตร เนื่องจากผลลัพธ์การเรียนรู้บางข้อยังมีจุดบกพร่อง เช่น ควรกำหนดระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่สูงขึ้น เนื่องจากเป็นหลักสูตรระดับปริญญาเอก จึงควรปรับผลลัพธ์ให้สูงกว่าระดับความรู้ความเข้าใจ เป็นต้น

2.2.3 การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากกระแสการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นการสะท้อนคิด การวิเคราะห์ การวิพากษ์ จึงควรนำกิจกรรมดังกล่าวไปบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร

2.2.4 การปรับเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตร เนื่องจากองค์ความรู้ในปัจจุบันมีความเป็นพลวัตมาก และเพื่อให้หลักสูตรมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางบริบทการศึกษาและความต้องการจริงของผู้ใช้บัณฑิต ทางหลักสูตรควรเพิ่มเติมในประเด็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ และประเด็นรอยต่อการเรียนรู้ภาษาไทย

2.2.5 การปรับเปลี่ยนความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ เนื่องจากหลักสูตรมีความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างชาติอยู่แล้ว จึงควรระบุข้อมูลดังกล่าวไว้ในตัวเล่มหลักสูตร และควรระบุถึงความร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ เช่น มีการเชิญอาจารย์จากต่างประเทศมาเป็นวิทยากร เป็นต้น

2.3 แนวทางที่ 3 การพัฒนาการบริหารจัดการของหลักสูตร

ผลการสัมภาษณ์ พบว่า หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563) ควรพัฒนาการบริหารจัดการของหลักสูตร ดังนี้

2.3.1 ควรเพิ่มเติมการกำกับติดตามผู้เรียนที่อยู่ในช่วงการทำวิทยานิพนธ์ให้เป็นรูปแบบที่ชัดเจนขึ้น เช่น การจัดโครงการหรือการกำหนดแผนการกำกับติดตามที่ชัดเจน อย่างไรก็ตามการดำเนินการในประเด็นดังกล่าวนี้ มีการดำเนินการแล้วในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา

2.3.2 การขยายเครือข่ายทางวิชาการ เนื่องจากหลักสูตรมีเครือข่ายและความร่วมมือกับสถาบันอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ และยังมีอีกหลายสถาบันที่น่าสนใจ จึงควรมีการติดต่อร่วมมือทางวิชาการต่าง ๆ ให้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการประเมินหลักสูตร สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) พบว่าอาจารย์ประจำหลักสูตร ศิษย์เก่า นักศึกษาปัจจุบัน และผู้ใชบัณฑิตเห็นว่าโดยภาพรวมหลักสูตรมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินการของหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทยที่ผ่านมามีอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่น่าพึงพอใจ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจำแนกรายด้านตามองค์ประกอบการประเมินหลักสูตรของ Stufflebeam (1971) ซึ่งจำแนกองค์ประกอบเป็น 5 ด้านตาม CIPPI Model คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Product) และผลกระทบ (Impact) มีประเด็นในการอภิปรายผลดังต่อไปนี้

การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation: C) ของหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย พบว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (Program Learning Outcomes: PLOs) มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ตามการประเมินของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน ศิษย์เก่า นักศึกษาปัจจุบัน และผู้ใชบัณฑิต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร มีการวิเคราะห์บริบททางการศึกษาที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุม เช่น วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยและคณะกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต มาตรฐานการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาชาติ เป็นต้น (Taba, 1962; Stufflebeam, 1971) ทำให้ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรสอดคล้องกับคุณภาพทั้งในระดับชาติและระดับสากล

นอกจากนี้ ในการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง ทางหลักสูตรได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณคดีไทย การสอนภาษาไทย ภาษาและภาษาศาสตร์ ศิษย์เก่า ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ และผู้ใชบัณฑิต มาร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อ

กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Buasomboon & Kongwijit, 2020) ส่งผลให้ผลลัพธ์การเรียนรู้มีความครอบคลุม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง

การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอน ภาษาไทย พบว่า ปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรมีทรัพยากร และสิ่งสนับสนุนการดำเนินงานที่เพียงพอและมีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Stufflebeam (1971) ที่กล่าวว่า การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าควรพิจารณาความพร้อมของทรัพยากรและสิ่งสนับสนุนการดำเนินงาน ของหลักสูตร ทั้งนี้ผลการประเมินในระดับมากที่สุดอาจเนื่องมาจากทางหลักสูตรมีการประชุมหารือคณะกรรมการบริหารหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดการพัฒนา แก้ไข และปรับปรุงต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น มีการปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังเช่น การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อีกทั้งในช่วง การสอนแบบออนไลน์ยังมีการปรับรูปแบบเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ใน รายวิชาสัมมนาชั้นสูงระดับดุษฎีบัณฑิตทางหลักสูตรและการสอนภาษาไทยที่กำหนดให้นักศึกษาต้องจัด สัมมนาจริงก็มีการปรับเปลี่ยนไปสู่การจัดสัมมนาออนไลน์ เป็นต้น และเมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาด ดังกล่าวได้คลี่คลายลง ก็มีการจัดโครงการในสถานที่ตั้ง เช่น โครงการศึกษาดูงานและสอนภาษาไทย ณ มหาวิทยาลัยปูซาน ประเทศเกาหลีใต้ การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความยืดหยุ่นข้างต้น ทำให้ หลักสูตรมีการดำเนินการที่สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคม นับเป็นคุณลักษณะของการดำเนินการหลักสูตร ที่ดีอย่างหนึ่ง สอดคล้องกับที่ สัจด์ อุทรานันท์ (Utranan, 1989) กล่าวว่า หลักสูตรที่มีคุณภาพควรมีความ ทันสมัยตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิทยาการสมัยต่าง ๆ รวมถึงต้องสอดคล้องกับ ความต้องการของสังคมและประเทศชาติ มีความยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์

นอกจากนี้ ทางหลักสูตรยังมีการส่งเสริมให้คณาจารย์พัฒนางานวิจัยอย่างต่อเนื่อง เช่น งานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลสโพสต์มอร์เทมเพื่อส่งเสริมทักษะการ อ่านวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ของ บุษบา บัวสมบุญ (Buasomboon, 2023: 273-288) งานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีศิลปะโดยใช้ทฤษฎีรัส และกระบวนการอ่านวิเคราะห์เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะและความผูกพันในการอ่าน ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ของ พิณพนธ์ คงจิตต์ (Kongwijit, 2021: 1-18) เป็นต้น ส่งผลให้ผู้มีส่วนได้ส่วน เสียเกิดความเชื่อมั่นในความรู้ทางวิชาการของอาจารย์ในหลักสูตร

การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ของหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา การสอนภาษาไทย (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563) พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดต่อ กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตร

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรได้เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบ “การ เรียนรู้เชิงรุก” (Active Learning) แต่ละวิชาจะเป็นการนำไปสู่การพัฒนาหัวข้อวิทยานิพนธ์ตามแนวทางของ การจัดการเรียนรู้โดยเน้นวิจัยเป็นฐาน (Research-based learning) เห็นได้จากการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้

ที่คาดหวังของหลักสูตรที่เน้นการกำหนดพฤติกรรมหลักของผู้เรียน จะเห็นว่าการเรียนการสอนลักษณะนี้เป็นไปตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก กล่าวคือ นักศึกษาได้เป็นผู้ปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองผ่านกระบวนการคิดขั้นสูง และทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สอดคล้องกับที่ Bonwell & Eison (1991: 19) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุกจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

เมื่อพิจารณาด้านเนื้อหาในหลักสูตรพบว่า ในภาคการศึกษาแรก นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนรายวิชาด้านเนื้อหา และในภาคการศึกษาที่สองจะเน้นรายวิชาที่มุ่งตอบโจทย์ด้านการวิจัยและการสัมมนา การจัดรายวิชาในหลักสูตรเช่นนี้ ทำให้นักศึกษาได้พัฒนาหัวข้อวิทยานิพนธ์บนพื้นฐานของศาสตร์ที่ตนเองสนใจได้อย่างเป็นระบบและเป็นลำดับขั้น นับเป็นคุณลักษณะของหลักสูตรที่ดีดังที่ มาร์ต พัฒนา (Patphol, 2019) กล่าวว่า การจัดลำดับการเรียนรู้ (Sequence) ที่ดีเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรที่มีคุณภาพ

ส่วนด้านการวัดและประเมินผลก็พบว่าทางหลักสูตรมีการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ มีการแจ้งแก่ผู้สอนให้มุ่งเน้นการประเมินแบบอิงเกณฑ์ ซึ่งเป็นข้อกำหนดของระบบเครือข่ายประกันคุณภาพการศึกษาอาเซียน (AUN-QA) และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถออกแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ของตนเองได้ การออกแบบการวัดประเมินเช่นนี้สอดคล้องกับที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (Wongyai, 2018) กล่าวว่า การประเมินแนวใหม่ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนในการวัดและประเมินการเรียนรู้ของตนเอง

ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตร พบว่า หลักสูตรยังมีระบบบริการเอกสารที่สะดวก ช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่อาจารย์และนักศึกษาในการเข้าถึงข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการทำวิทยานิพนธ์ ในขณะเดียวกันหลักสูตรยังมีผู้ให้บริการประสานงานหลักสูตรอย่างดี ช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่อาจารย์และนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ปัจจุบันดังกล่าวส่งผลให้ได้รับผลการประเมินในระดับมากที่สุด

การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) ของหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563) พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ทั้งนี้จากการสอบถามพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่าบัณฑิตที่จบการศึกษาจากหลักสูตรนี้มีคุณภาพในหลายด้าน อาทิ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะการสอนภาษาไทยในระดับสูง สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานได้เป็นอย่างดี มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ เช่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำ มีจรรยาบรรณวิชาชีพ ฯลฯ สอดคล้องกับแนวคิดของ Kirkpatrick (1994) ที่ระบุว่า การประเมินผลผลิตควรพิจารณาจากผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และคุณลักษณะของบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

จากผลการประเมินด้านผลผลิตของหลักสูตรที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพที่โดดเด่นของบัณฑิต ทั้งในด้านความรู้ ทักษะการสอน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งตรงตามความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานนั้น สะท้อนให้เห็นถึงการวางแผน และการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาผลผลิตของหลักสูตร ดังต่อไปนี้

ประการแรก หลักสูตรได้มุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน โดยกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจนและครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ตรงตามความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย (Fink, 2013)

ประการต่อมา หลักสูตรมีกระบวนการติดตามและประเมินผลผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (Kirkpatrick & Kirkpatrick, 2016)

ประการสุดท้าย หลักสูตรมีการเชื่อมโยงและสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งในด้านวิชาการและการปฏิบัติงาน เพื่อให้บัณฑิตได้มีโอกาสฝึกประสบการณ์วิชาชีพและพัฒนาสมรรถนะที่ตรงความต้องการของตลาดแรงงาน (Chong et al., 2019)

ด้วยการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวของหลักสูตร ส่งผลให้หลักสูตรสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานได้อย่างยั่งยืน

ด้านผลกระทบ (Impact) พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินด้านผลลัพธ์ อาจสะท้อนให้เห็นว่า อัตราการสำเร็จการศึกษาน่าจะมีผลต่อการสร้างผลกระทบ เนื่องจากผู้ใช้บัณฑิตอาจยังไม่เห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากหลักสูตรอย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินที่อยู่ในระดับมากนี้ก็ยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความพึงพอใจซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง สอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่มที่ผู้แทนผู้ใช้บัณฑิตได้ให้ข้อมูลว่า นักศึกษาในหลักสูตรเป็นผู้ที่มีศักยภาพสูงในหน่วยงาน มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ และได้รับตำแหน่งบริหารในสถานศึกษา สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของหลักสูตรในการพัฒนาคณ

จากผลการประเมินดังกล่าว จะเห็นได้ว่า หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) เป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพในทุกด้าน ทั้งด้านบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Product) และผลกระทบ (Impact) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรเห็นว่าในการพัฒนาหลักสูตรปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2568 ควรใช้หลักสูตร พ.ศ. 2563 เป็นฐานในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัยและสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีในปัจจุบันและอนาคต

2. แนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2568) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2568) พบว่า มีแนวทางหลักคือ การปรับปรุงจากหลักสูตรเดิม คือ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) โดยปรับปรุงในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ 1) การคงข้อมูลและรายละเอียดจากหลักสูตรเดิม 2) การปรับแก้ข้อมูลและรายละเอียดจากหลักสูตรเดิม และ 3) การพัฒนาการจัดการจัดการของหลักสูตร การดำเนินการแต่ละแนวทางมีประเด็นในการอภิปราย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การคงข้อมูลและรายละเอียดจากหลักสูตรเดิม เนื่องจากข้อมูลบางส่วนในหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) มีความเหมาะสมแล้ว จึงสมควรคงเดิมเอาไว้ เช่น การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Program Learning outcomes) ในด้านเกี่ยวกับการวิจัยและ

นวัตกรรม เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ในระดับคุณวุฒิบัณฑิตควรมุ่งเน้นการวิจัยในระดับก้าวหน้า โดยเฉพาะงานวิจัยที่เน้นกระบวนการคิดและการวิจัยที่สอดคล้องกับบริบทต่าง ๆ ในระดับชาติ ซึ่งสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ข้อที่ 6 - 9

ผลการวิจัยข้างต้นนี้เป็นไปทิศทางเดียวกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านสังคมที่มุ่งเน้นการวิจัย พัฒนาและนวัตกรรม (Office of the National Economic and Social Development Council, 2018: 2) ดังนั้นหลักสูตรจึงต้องมุ่งเน้นการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่ทำวิจัยและสร้างนวัตกรรมที่รองรับกระแสโลกาภิวัตน์ของวัฒนธรรมโลกที่รวดเร็วขึ้นในยุคดิจิทัล (Digital Age) ได้

อีกประเด็นที่น่าสนใจคือ ควรคงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ เอาไว้ เนื่องจากการเรียนรู้จากรายวิชาอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพคุณวุฒิบัณฑิต การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ จะทำให้เป็นคุณวุฒิบัณฑิตที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผลการศึกษาดังกล่าวนี้นำมาทำให้คณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้เห็นชอบ และจะดำเนินการคงไว้ในหลักสูตรฉบับต่อไป

การปรับแก้ข้อมูลและรายละเอียดจากหลักสูตรเดิม ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (Chuaratanaphong, 1997) กล่าวว่า โลกเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องจึงควรจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ ดังนั้นแนวทางการปรับแก้จากหลักสูตรเดิมจึงมีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวาง ผลการอภิปรายจึงมีประเด็นต่าง ๆ ให้เพิ่มเติม เช่น การปรับคำอธิบายรายวิชาให้ชัดเจนในบางรายวิชา การเขียนระบุในหลักสูตรว่ามีการเชิญอาจารย์จากต่างประเทศมาเป็นวิทยากรเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งและความเป็นสากล เมื่อพิจารณาประเด็นในการอภิปรายข้างต้น เห็นว่าส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่หลักสูตรดำเนินการอยู่แล้ว แต่ยังขาดการระบุเป็นลายลักษณ์อักษรในเอกสารหลักสูตร ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2568) จึงเห็นว่า ควรมีการระบุให้ชัดเจนมากขึ้น

การพัฒนาการบริหารจัดการของหลักสูตร เนื่องจากการดำเนินการของหลักสูตรบางประเด็นยังประสบปัญหา เช่น พบว่ามีนักศึกษาจำนวนมากที่ไม่สามารถสำเร็จการศึกษาได้ตามกรอบระยะเวลาของหลักสูตร คือ 3 ปี ดังนั้นหลักสูตรจึงควรมีกระบวนการกำกับติดตามการทำวิทยานิพนธ์ให้มากขึ้น เพื่อให้ นักศึกษาซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัยซึ่งมีภาระงานในวันทำการมาก ได้สำเร็จการศึกษาตามกรอบเวลาที่กำหนด โดยผู้ให้ข้อมูลเห็นสมควรว่ากิจกรรมการติดตามวิทยานิพนธ์ทุกเดือนเป็นกิจกรรมที่ดีและควรดำเนินการต่อเนื่องไป อีกทั้งหลักสูตรยังมีจุดเด่นที่สำคัญคือมีการมีโครงการเสริมหลักสูตรมาก ก็อาจพัฒนาโครงการเหล่านั้นให้ดีขึ้นยิ่งขึ้นไป เช่น การจัดโครงการในลักษณะบูรณาการข้ามศาสตร์ การร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในลักษณะของวิทยากรหรือผู้สอน ทั้งนี้ การพัฒนาข้างต้นนี้ นับเป็นการบริหารจัดการหลักสูตรซึ่งไม่ได้ระบุไว้ แต่ควรพัฒนาเพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษาในหลักสูตรเป็นคุณวุฒิบัณฑิตที่มีคุณภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ทำให้คณะกรรมการบริหารหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ได้แนวทางอันจะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2568 ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่พบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบ รวมถึงได้แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรโดยการคงจุดแข็ง ปรับปรุงส่วนที่ควรพัฒนา และเพิ่มการบริหารจัดการให้ดีขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำแนวทางการปรับปรุงหลักสูตรที่ได้จากการวิจัยมาดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรในด้านต่าง ๆ เช่น ปรับปรุงคำอธิบายรายวิชา เพิ่มเติมเนื้อหาใหม่ ๆ พัฒนาระบบการบริหารจัดการ เป็นต้น

1.2 ควรมีการประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยในทศวรรษ 5 ปี เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวโน้มความต้องการกำลังคนและทักษะที่จำเป็นในอนาคตในสาขาวิชาการสอนภาษาไทย เพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทยกับสถาบันอื่น ๆ เพื่อนำจุดเด่นมาประยุกต์ใช้

References

- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). Active Learning: Creating Excitement in the Classroom. ASHE-ERIC Higher Education Report, Washington DC: School of Education and Human Development, George Washington University.
- Buasomboon, B. . (2023). Development of an Instructional Model by Applying Blameless Postmortem Methods to Enhance Critical Reading Skills and Creative Problem Solving Skills of Undergraduate Students. Journal of Modern Learning Development, 8(9), 273–288. Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/267181>
- Buasomboon, B., & Kongwijit, P. (2020). The Study of Program Learning Outcomes for the Philosophy of Education Program in Teaching Thai Language, Faculty of Education, Silpakorn University. Faculty of Education, Silpakorn University.
- Chong, S., Lo, W. M., & Klimas, C. (2019). Preservice teachers' development of professional competencies for 21st century teaching. The Asia-Pacific Education Researcher, 28(4), 339-351.
- Chuaratanaphong, J. (1997). Curriculum development: principles and practices. Alean Press Printing House. (in Thai)

- Fink, L. D. (2013). Creating significant learning experiences: An integrated approach to designing college courses. John Wiley & Sons.
- Kaewurai, W. (2021). Curriculum development: from theory to practice. Naresuan University Press. (in Thai)
- Kirkpatrick, D. L. (1994). Evaluating training programs: The four levels. Berrett-Koehler.
- Kirkpatrick, J. D., & Kirkpatrick, W. K. (2016). Kirkpatrick's Four Levels of Training Evaluation. Alexandria, VA: ATD Press.
- Kongwijit, P. (2021). Development of an Art Reading Instructional Model by Using the Rasa Theory and the Analytical Reading Process to Promote the Rhythm Reading Ability and Reading Engagement of Undergraduate Students. Suthiparithat Journal, 35(4), 1–18. Retrieved from https://so05.tci-thaijo.org/index.php/DPU_Suthiparithat_Journal/article/view/254050
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2018). Master plan under the national strategy (2018-2037). Retrieved from <http://nsr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2019/04/23-การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม.pdf>. (in Thai)
- Patphol, M. (2019). Main concepts of curriculum development. Innovative Leaders Center in Curriculum and Learning. (in Thai)
- Sailektim, A. (2013). Development of the Thai language curriculum. Ramkhamhaeng University Press. (in Thai)
- Sinlarat, P. (2011). Teaching strategies according to the Higher Education Qualifications Standards Framework. (2nd ed.). Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Srisa-ard, B. (2003). Curriculum development and research on curriculum. Suviriyasan. (in Thai)
- Stufflebeam, D. L., McCormick, C. H., Brethower, D. M., & Nelson, C. O. (1971). Educational evaluation and decision making. Peacock Publishers.
- Taba, H. (1962). Curriculum development: theory and practice. Harcourt, Brace & World.
- Utranan, S. (1989). Basics and principles of curriculum development. (3rd ed.). Mitsahai. (in Thai)
- Wongyai, W. (2018). Learning Assessment paradigm in the 21st century. SIKKHA Journal of Education, 3(1), 3–6. Retrieved from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sikkha/article/view/138612>